

BUDAPEST FŐVÁROS LEVÉLTÁRA

szabályzata

a levéltár anyagában történő kutatás és a levéltári anyag anonimizálásának egyes szabályairól

2022

Budapest Főváros Levéltára (a továbbiakban BFL) főigazgatója a Nemzeti Adatvédelmi és Információszabadság Hatóság NAIH/2016/2504/27/H. számú határozatában foglalt ajánlásra is figyelemmel a BFL őrizetében lévő védelmi időn belül keletkezett, személyes adatot tartalmazó levéltári iratok kutatásának a rendjét a következők szerint szabályozza.

I. BEVEZETŐ RENDELKEZÉSEK

- (1) A szabályzat hatálya kiterjed a köziratokról, a közlevéltárakról és a magánlevéltári anyag védelméről szóló 1995. évi LXVI. törvény (a továbbiakban Ltv.) 24. §-a alapján a BFL-ben folytatott bármilyen célú kutatásra.
- (2) A kutatás során alapvetően a BFL mindenkor hatályos kutatási szabályzata alapján kell eljárni a jelen szabályzatban rögzített kivételekkel.
- (3) A szabályzat alkalmazása során *érintett* fogalma alatt minden olyan természetes személy értendő, akinek személyes adata a BFL kezelésében levő iratokban bármilyen jogcímen szerepel.
- (4) A szabályzat alkalmazása során az *anonimizálás* fogalma alatt a személy és az adat közötti kapcsolat felismerését kizáró technikai eljárás értendő. Az anonimizálás során a levéltári iratban szereplő, a korábban a természetes személyhez kapcsolódó adatok elszakításra kerülnek a természetes személytől, azonosíthatatlanná téve azt.

II. A SZABÁLYZAT ALAPJÁUL SZOLGÁLÓ FŐBB JOGSZABÁLYI RENDELKEZÉSEK

II.1. Az információs önrendelkezési jogról és az információszabadságról szóló 2011. évi CXII. törvény (a továbbiakban Infotv.) vonatkozó rendelkezései

- (1) Az Infotv. 3. § 1. pontja alapján érintett *„bármely információ alapján azonosított vagy azonosítható természetes személy”*.
- (2) Az Infotv. 3. § 2. pontja szerint személyes adat *„az érintettre vonatkozó bármely információ”*.
- (3) Az Infotv. 3. § 3. pontja értelmében különleges adat: *„a személyes adatok különleges kategóriáiba tartozó minden adat, azaz a faji vagy etnikai származásra, politikai véleményre, vallási vagy világnézeti meggyőződésre vagy szakszervezeti tagságra utaló személyes adatok, valamint a genetikai adatok, a természetes személyek egyedi azonosítását célzó biometrikus adatok, az egészségügyi adatok és a természetes személyek szexuális életére vagy szexuális irányultságára vonatkozó személyes adatok”*.
- (4) Az Infotv. 3. § 4. pontja alapján bűnügyi személyes adat *„a büntetőeljárás során vagy azt megelőzően a bűncselekménnyel vagy a büntetőeljárással összefüggésben, a büntetőeljárás lefolytatására, illetve a bűncselekmények felderítésére jogosult szerveknél, továbbá a büntetés-végrehajtás szervezeténél keletkezett, az érintettel kapcsolatba hozható, valamint a büntetett előéletre vonatkozó személyes adat”*.

- (5) Az Infotv. 3. § 9. pontja szerint adatkezelő „az a természetes vagy jogi személy, illetve jogi személyiséggel nem rendelkező szervezet, aki vagy amely – törvényben vagy az Európai Unió kötelező jogi aktusában meghatározott keretek között – önállóan vagy másokkal együtt az adat kezelésének célját meghatározza, az adatkezelésre (beleértve a felhasznált eszközt) vonatkozó döntéseket meghozza és végrehajtja, vagy az adatfeldolgozóval végrehajtatja”.
- (6) Az Infotv. 3. § 10. pontja értelmében adatkezelés „az alkalmazott eljárástól függetlenül az adaton végzett bármely művelet vagy a műveletek összessége, így különösen gyűjtése, felvétele, rögzítése, rendszerezése, tárolása, megváltoztatása, felhasználása, lekérdezése, továbbítása, nyilvánosságra hozatala, összehangolása vagy összekapcsolása, zárolása, törlése és megsemmisítése, valamint az adat további felhasználásának megakadályozása, fénykép-, hang- vagy képfelvétel készítése”.
- (7) Az Infotv. 3. § 11. pontja alapján adattovábbítás „az adat meghatározott harmadik személy számára történő hozzáférhetővé tétele”.
- (8) Az Infotv. 3. § 22. pontja értelmében harmadik személy „olyan természetes vagy jogi személy, illetve jogi személyiséggel nem rendelkező szervezet, aki vagy amely nem azonos az érintettel, az adatkezelővel, az adatfeldolgozóval vagy azokkal a személyekkel, akik az adatkezelő vagy adatfeldolgozó közvetlen irányítása alatt a személyes adatok kezelésére irányuló műveleteket végeznek”.

II.2. Az Ltv. vonatkozó rendelkezései

- (1) Az Ltv. 1. § c) pontja szerint „e törvény célja annak biztosítása, hogy a levéltári anyag használata során a közérdekű adatok megismerését és a tudományos kutatás szabadságát garantáló alkotmányos alapjogok érvényesítése a személyiséghez és a személyes adatokhoz fűződő alkotmányos alapjogok védelmével együtt valósuljon meg”.
- (2) Az Ltv. 3. § m) pontja értelmében közlevéltár „a nem selejtehető köziratokkal kapcsolatos levéltári feladatokat – ideértve a tudományos és igazgatási feladatokat is – végző, közfeladatot ellátó szerv által fenntartott levéltár”.
- (3) Az Ltv. 3. § o) pontja alapján levéltári kutatás „a levéltári anyag tanulmányozása, abból adatok kigyűjtése tudományos vagy más cél érdekében”.
- (4) Az Ltv. 13. § c) és d) pontja kimondja, hogy „[a közlevéltár feladatkörében]
 - c) az átvett és a gyűjtött levéltári anyagot nyilvántartja, szakszerűen kezeli, biztonságosan megőrzi, és az őrizetében lévő levéltári anyagot – annak szükség szerinti átselejtezésével, rendezésével, valamint a tudományos igényű áttekintést biztosító segédletek készítése és közzététele útján – feldolgozza, s az anyag használatát lehetővé teszi;
 - d) az őrizetében lévő levéltári anyagról hiteles másolatot vagy tartalmi kivonatot ad ki [...]”.
- (5) Az Ltv. 22. § (1) bekezdése értelmében „[a] közlevéltárban őrzött, a keletkezés naptári évétől számított harminc éven túli levéltári anyagban – a 24. §-ban és a 25. §-ban foglalt kivételekkel –, továbbá időbeli korlátozás nélkül abban a levéltári anyagban, amelyet már jogszerűen nyilvánosságra hoztak, vagy amelynek tartalma az adatvédelmi jogszabályok rendelkezései alapján bárki számára kutatható, a kutatni kívánt téma megjelölését tartalmazó kérelemre bármely

természetes személy ingyenesen kutathat, és a kutatásra kiadott levéltári anyagról saját költségén másolatot készíttethet”.

- (6) Az Ltv. 24. § (1) bekezdése kimondja, hogy *„[h]a törvény másként nem rendelkezik, a személyes adatot tartalmazó levéltári anyag az érintett halálozási évét követő harminc év után válik bárki számára kutathatóvá. A védelmi idő*
- a) az érintett születésétől számított kilencven év, ha a halálozás ténye és annak ideje nem ismert, és az csak aránytalanul nagy erőfeszítéssel volna megállapítható, vagy*
 - b) a levéltári anyag keletkezésétől számított hatvan év, ha az érintett születésének és halálozásának időpontja egyaránt nem ismert, és azok ideje csak aránytalanul nagy erőfeszítéssel volna megállapítható.”*
- (7) Az Ltv. 24. § (2) bekezdése alapján *„a védelmi idő lejártá előtt is kutatható az (1) bekezdésben meghatározott levéltári anyag, ha*
- a) a kutatás – a kérelmező költségére – anonimizált másolattal is megvalósítható, vagy*
 - b) a kutatáshoz az érintett vagy annak halálát követően bármely örököse, a Polgári Törvénykönyv szerinti hozzátartozója vagy bejegyzett élettársa a kutató kérésére hozzájárult, vagy*
 - c) a kutatásra tudományos célból van szükség - feltéve, hogy a 22. § (1) bekezdésében meghatározott harminc év már eltelt - és a kutató a (3) és (4) bekezdésben meghatározott követelményeknek eleget tesz.*
- (8) Az Ltv. 24. § (3) bekezdése alapján *„a közlevéltár a (2) bekezdés c) pontja szerinti tudományos célú kutatást akkor köteles engedélyezni, ha a kutató csatolja a tudományos kutatást rendeltetésszerűen végző, közfeladatot ellátó szervezet – a kutató részletes kutatási terve alapján megadott – támogató állásfoglalását.*
- (9) Az Ltv. 24. § (4) bekezdése értelmében *„[a] (2) bekezdés c) pontja alapján történő tudományos kutatás esetén a kutató a levéltári anyag kutatása során megismert személyes adatot köteles a személyes adatok védelmére vonatkozó jogszabályok rendelkezései szerint kezelni. A kutatás megkezdését megelőzően, annak feltételeként a kutató írásban nyilatkozik az e bekezdésben foglaltak tudomásulvételéről, valamint arról, hogy az adatok megismerése tudományos kutatás céljából szükséges”.*
- (10) Az Ltv. 24. § (5) bekezdése szerint *„a (2) bekezdés b) pontjában meghatározott hozzájárulás megadásakor írásban nyilatkozni kell a kutató által megismert személyes adat – kutatás célja szerinti – felhasználásának elfogadásáról, valamint a személyes adatot tartalmazó iratok másolhatóságáról.*
- (11) Az Ltv. 24. § (6) bekezdése alapján *„a kutató a (2) bekezdés c) pontja alapján végzett tudományos célú kutatás során feltárt személyes adatot tartalmazó iratról az (1) bekezdésben meghatározott védelmi idő lejártá előtt is készíttethet nem anonimizált másolatot”.*

III. A LEVÉLTÁRI KUTATÁS SORÁN ALKALMAZANDÓ ELJÁRÁS

III.1. A védelmi idő és megállapítása

- (1) Az Ltv. 22. § (1) bekezdése és az Ltv. 24. § (1) bekezdése alapján főszabály szerint a személyes adatot tartalmazó levéltári anyag az érintett halálozási évét követő harminc év után válik bárki számára kutathatóvá.
- (2) Ezen védelmi időn belül a személyes (beleértve a különleges) adatot tartalmazó levéltári anyag főszabály szerint nem megismerhető, nem kutatható, és arról másolat sem készíthető.
- (3) Az érintett halálozásának ténye és éve nem ismert, amennyiben az
 - a) a kutatni kívánt iratanyagból vagy
 - b) a levéltári nyilvántartó rendszerből való lekérdezés útján vagy
 - c) a kutató által közölt, hitelesen igazolt adatokból vagy
 - d) a személyiadat- és lakcímnnyilvántartást kezelő szerv általnem állapítható meg. Ebben az esetben a születéstől számított kilencven évet kell a védelmi időnek tekinteni. Ha ugyanilyen módon az sem állapítható meg, akkor a védelmi idő a kutatni kívánt levéltári anyag keletkezésétől számított hatvan év.
- (4) A védelmi idő megállapítását az iratanyag – iratórző főosztályi ügyrendben rögzített – referensének kell elvégezni, kétség esetén konzultálnia kell szervezeti egységének vezetőivel. Indokolt esetben a BFL főigazgatója dönt.
- (5) A személyiadat- és lakcímnnyilvántartást kezelő szervet az illetékes szakmai főosztály által megadott adatok alapján a Tájékoztatási és Közművelődési Főosztály keresi meg, majd a válaszról az illetékes szervezeti egységet tájékoztatja.

III.2. A védelmi időn belül történő kutatás

- (1) Az iratanyag referense a védett adatot tartalmazó levéltári irat kutatásra történő előkészítése során a kutató által szolgáltatott adatok, információk (kutatói adatlap, támogatói nyilatkozat, kérelmlap) és a kutatni kívánt levéltári anyag kutathatóságára vonatkozó jogszabályi rendelkezések alapján dönti el, hogy a kutatás valamilyen kivételszabály alapján lefolytatható-e, avagy fennáll olyan jogszabályi előírás, mely a kutatás lefolytatását adott úton nem teszi lehetővé.
- (2) A védelmi időn belül történő kutatás tilalmának főszabálya alól az Ltv. 24. § (2) bekezdése három kivételt ismer el, amelyek lehetőséget biztosítanak a személyes adatot tartalmazó levéltári anyag megismerésére és kutatására:
 - a) Az Ltv. 24. § (2) bekezdés a) pontja szerint akkor kutatható valamely személyes adatot tartalmazó levéltári anyag, ha a kutatás *anonimizált másolattal* is megvalósítható. Ebben az esetben valamennyi olyan személyes adatot ki kell takarni a levéltári anyagból, amely alapján az érintett kilitére következtetni lehet. Ennél az esetkörnél figyelemmel kell lenni a Kúria Kfv. III.37.911/2017/8. sz. ítéletében foglaltakra:

- i. A természetes személy személyes adatot tartalmazó irata anonimizált másolatban sem adható ki a védelmi időn belül abban az esetben, ha az iratot a kutató az iratban megnevezett személy kérőlapra történő feljegyzésével és az esemény dátumának megjelölésével kéri.
 - ii. A Kúria ítéletének megfelelően nem engedélyezhető az anonimizált másolatban történő kutatás azokban az esetekben sem, amikor felmerül annak észszerű lehetősége, hogy a kérőlapon feltüntetett személlyel a levéltári anyag tartalma összekapcsolható.
 - iii. Amennyiben tehát a kutatói adatlapon vagy a kérőlapon valamely, a kutatni tervezett iratban szereplő természetes személy azonosításához elegendő adattartalom kerül feltüntetésre, akkor a személyes adatot tartalmazó levéltári anyagban a védelmi időn belül anonimizált másolattal történő kutatás nem engedélyezhető.
- b) Az Ltv. 24. § (2) bekezdés b) pontja alapján akkor kutatható a levéltári anyag, ha az *érintett vagy annak halálát követően bármely örököse, a Polgári Törvénykönyv szerinti hozzátartozója vagy bejegyzett élettársa hozzájárul.* Az Ltv. megköveteli, hogy az írásbeli nyilatkozatban kifejezetten szerepeljen az, hogy az érintett (vagy örököse, hozzátartozója, bejegyzett élettársa) beleegyezik személyes adatainak a kutatás célja szerinti felhasználásába, az iratok másolásába. Amennyiben a személyes adatokat tartalmazó iratok védelmi időn belüli kutatásának engedélyezésére az érintett vagy hozzátartozója hozzájárulása alapján kerül sor, a hozzájárulásnak egyértelműen ki kell térnie a másolatok készíthetőségének és az adatok felhasználhatóságának kérdésére is. Több érintett esetén csak mindegyikük hozzájárulásával készíthető anonimizálatlan másolat, s az adatok felhasználása tekintetében is feltétel az érintettek egyező véleménye. Ebben az esetben a kérőlapon rögzített kérés teljesítése során a kutatótermi munkatárs feladata megvizsgálni, hogy a kutatáshoz valóban az érintett (vagy örököse, hozzátartozója, bejegyzett élettársa) adott-e hozzájárulást, illetve azt, hogy a beleegyezés kifejezett és egyértelmű-e. Több érintett esetén mindegyikük hozzájárulásának rendelkezésre kell állnia. Kétség esetén azt kell vélelmezni, hogy az érintett a hozzájárulását nem adta meg. Az eredeti hozzájárulás a kutatói adatlap mellékletként őrzendő meg. A hozzájárulás másolatát elektronikus úton az iratanyag referensének meg kell küldeni.
- c) Az Ltv. 24. § (2) bekezdés c) pontja szerinti *tudományos kutatás* esetén számos többletfeltétel terheli a kutatót: a levéltárhoz be kell nyújtania a kutatást rendeltetészerűen végző, közfeladatot ellátó szerv támogató állásfoglalását, illetve írásbeli nyilatkozatában vállalnia kell, hogy a személyes adatokat a GDPR és az Infotv. rendelkezései szerint kezeli. Az Infotv. 5. § (8) bekezdése alapján: *„[a] tudományos kutatást végző szerv vagy személy személyes adatot nyilvánosságra hozhat, ha az a történelmi eseményekről folytatott kutatások eredményeinek bemutatásához szükséges”.* Ennek eldöntése a kutatást végző szerv vagy személy felelőssége. A tudományos

kutató a védett évkörbe tartozó, személyes (ideértve a különleges) adatot tartalmazó iratokat megismerheti, az iratokról saját költségén másolatot készíttethet. A BFL Kutatási szabályzatának mellékleteként előírt nyomtatványok szabályszerű kitöltését ellenőrizni kell, és azokat a kutatói adatlap mellett meg kell őrizni.

IV. AZ ANONIMIZÁLÁS SORÁN ALKALMAZANDÓ ELJÁRÁS

- (1) A Levéltár az e szabályzat alapján anonimizáltan megismerhető adatokat olyan módon teszi hozzáférhetővé a kutató számára, hogy az adatokat tartalmazó irat másolatát átadja, és a kutató számára nem megismerhető adatokat azon olvashatatlaná teszi.
- (2) Az anonimizálás során alkalmazandó főbb szabályok:
 - a) Minden irat minden oldalát át kell nézni, el kell olvasni, mert bármelyik irattípusban előfordulhat személyes adat.
 - b) Az irat anonimizálását az iratanyag referensének kell elvégezni, szükség esetén konzultálva szervezeti egységének vezetőivel.
 - c) Az anonimizált másolat készítése során csak jogszabály által védendő adatokat szabad a szövegből törölni. Olyan információkat, melyek védelmét jogszabály nem írja elő, a kutató elől nem lehet elzárni.
 - d) Az anonimizált másolatot úgy kell elkészíteni, hogy a szöveg belső összefüggései lehetőleg fennmaradjanak, és ügyelni kell arra, hogy a megmaradt szövegrész lehetőleg értelmes legyen.
 - e) Az anonimizált másolatnak meg kell őrizni az eredeti szöveg arányait, azaz láthatóan jelezni kell, ha valahonnan egy szó, sor, bekezdés, illetve egész oldal törlésre került.
 - f) Ha az anonimizálás informatikai eszköz igénybevételével történik, és a kutató részére az anonimizált másolat elektronikus módon kerül átadásra, csak olyan megoldás alkalmazható, mely biztosítja, hogy az elektronikus úton történő anonimizálás irreverzibilis legyen.
 - g) Az anonimizálás során készült köztes másolati példányt az érintett szervezeti egység kézi irattárában öt évig meg kell őrizni. Elektronikus módon történt anonimizálás esetén az anonimizált elektronikus iratot a BFL archív tárhelyén erre a célra kijelölt könyvtárban a BFL digitalizálási szabályzatában leírtak szerinti fájlnevezéssel el kell menteni. Utóbbi esetben az anonimizált elektronikus iratot az E-levéltári és Informatikai osztály vezetőjének kell átadni, aki gondoskodik annak öt évig tartó megőrzéséről.

V. A TELEKKÖNYVI ÉS INGATLAN-NYILVÁNTARTÁSI IRATOK KUTATÁSA SORÁN ALKALMAZANDÓ ELJÁRÁS

- (1) A tulajdoni lap tartalma nyilvános, így azon adatokat, amelyek a tulajdoni lapon szerepelnek, az irat megtekintésére jogosult harmadik személy a bejegyzés alapjául szolgáló iratban is megtekintheti, arról másolatot kérhet. A tulajdoni lapon az alábbi adatok szerepelnek, ezeket tehát bárki megismerheti:
 - a) jogi személy vagy jogi személyiséggel nem rendelkező szervezet esetén annak megnevezése és székhelye (telephelye),
 - b) magánszemélyek esetén név, születési név, lakcím, anyja neve, születési éve.
- (2) Ki kell takarni a védelmi időn belüli minden egyéb személyes adatot, ami a tulajdoni lapon nem szerepel, azaz többletinformációt tartalmaz: így például a születési helyet, pontos időt, személyazonosító számot és adásvétel esetén a vételárat is.
- (3) Kitakarás nélkül megismerheti az iratot és arról másolatot kaphat az a személy, aki az iratban érintettként szerepel. A védelmi időn belül eső személyi számot minden esetben ki kell takarni, akkor is, ha az szerepel a tulajdoni lapon.

VI. ZÁRÓ RENDELKEZÉS

- (1) Jelen szabályzat 2022. május 13-án lép életbe. Ezzel egyidejűleg a 1355-7/2017/BFL iktatószámú szabályzat hatályát veszti.

Budapest, 2022. május 10.

Dr. Kenyeres István
főigazgató
c. egyetemi tanár

